

OPINIÓ

Llegir Pla avui

ANTONI VIVES | | 30/06/2013 00:00

Ja sé que reivindicar Josep Pla avui no és gens original. Hi ha planians sota les pedres, i fins i tot n'hi ha que no han passat de la pàgina vint d' *El quadern gris* . És igual. És important que el país faci grans els referents actualitzant-los i popularitzant-los. I si el preu que n'hem de pagar és el de sucumbir a una certa moda, amb els graus de banalització que això pot comportar, benvingut sigui. Malgrat tot, avui cal reivindicar com mai l'actualitat de la lectura de Pla. El tràngol del país apel·la a la nostra intel·ligència col·lectiva, a les nostres febleses i forteses; posa a prova el nostre temps espiritual, el de tots i cadascun de nosaltres i el comú. Llegir Pla ens pot ajudar a comprendre de què som capaços... i de què no.

Val a dir que escric sota la influència dels ecos d'una magnífica conversa de nit d'estiu gironina amb els professors Pla i Resina, planians experts, que van tenir la paciència d'escoltar les meves teories estantisses sobre l'escriptor. Parlàvem en el marc de les jornades sobre literatura i memòria que el doctor Xavier Pla organitza des de fa alguns anys. La nit, el sopar a l'aire lliure a tocar del riu, ens van oferir el marc idoni per fer veure que divagàvem, quan de fet ens apassionàvem amb la descripció de les nostres idees a l'entorn de les lectures de Josep Pla. Vam embastar converses per més endavant, però no em resigno a deixar-les estar fins que els temps ens tornin a reunir.

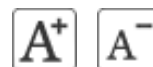
Josep Pla és massa important i excessivament complex per deixar-lo surant a l'entorn d'un parell de gots de vi. És massa gros, massa gruixut, massa esmunyedís per a la nostra generació, que massa vegades s'hi acosta amb una barreja de prejudici, d'adoració acrítica, d'un munt de llocs comuns. Cal llegir Pla a través de Fuster i de Castellet. I cal fer-ho també a través de la magnífica aproximació que hi fa en Jordi Gràcia. Però també cal que ens hi aproximem nosaltres, sense filtres, comprenent fins a quin punt aquell veritable monstre de la literatura, aquell artista integral dotat d'una sensibilitat fora mida, va ser protagonista i víctima del seu temps.

Hi ha un Pla enorme, una força de la naturalesa, obert com ningú al nostre país i al món. Els meus professors particulars de circumstàncies em van fer notar fins a quin punt el Pla jove arriba a dominar la cultura francesa. El volum sobre París i sobre França és una exhibició, però també és una lliçó, una indicació de com ens cal ser: la nostra força és directament proporcional a la nostra obertura de mires, a la capacitat de comprensió i de lligam amb els grans moviments intel·lectuals del món. Pla és un cosmopolita convençut. El Pla dels articles parlamentaris, de la teorització política i històrica sobre el país, prefigura un assaig modern, independent i compromès, precisament quan el dogma s'imposava per, finalment, convertir-se en tragèdia.

Després arribà el Pla de la postguerra, el que sembla més senzill però que per a mi és el més complex. És el Pla derrotat per ell mateix, el que s'amaga darrere d'un personatge i, fent-ho, ens posa davant del mirall. La boina, la burilla, la sornegueria impostada, la suficiència mofeta... els mals del país quan no s'adona de les febleses pròpies i tan sols destaca les alienes. És el Pla que profetitza els nostres mals pitjors posant-nos-els davant del nas amb una capacitat artística que creix amb el pas del temps. El Pla que amaga els sentiments convertint-los en un secret de domini públic. El Pla de l'obra total.

En els llibres d'en Pla hi som nosaltres. Tots i cadascun de nosaltres. No ho oblidem quan hi tornem, perquè si ho fem, ens perdrem nosaltres mateixos i perdrem els somnis. Fins i tot el de la llibertat.

1

 Comentaris (1)